

## Kärkihanke 3: Nopeutetaan siirtymistä työelämään (YO)

### A) OPISKELIJAVALINTOJEN UUDISTAMINEN

Velvollisuus paikkojen varaamiseen ensimmäistä paikkaa hakeville tuli voimaan syksyllä 2016 alkaneen koulutuksen yhteishaussa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on seurannut paikkojen varaamisen käyttöä ja vaikutusta. Sekä syksyllä 2016 että syksyllä 2017 alkaneen koulutuksen yhteishaussa paikkojen varaamisesta hyötyi noin 250 ensimmäistä paikkaa hakenutta. Kaikissa korkeakouluissa ja valtaosassa hakukohteista paikkoja varataan ensimmäistä paikkaa hakeville niin vähän, että sillä ei ollut vaikutusta valinnan tulokseen.

1. Miten korkeakoulu aikoo järjestää paikkojen varaamisen lisätäkseen ensimmäistä paikkaansa hakevien osuutta opiskelijoiksi valittavista?

2. Onko korkeakoulu kehittänyt opiskelijavalinnan kriteerejä niin, että koulutusalojen sukupuolisegregaatiota voidaan purkaa? Mitä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen liittyviä haasteita korkeakoulu on tunnistanut opiskelijavalinnoissa ja niiden kehittämisessä korkeakoulutasolla ja valtakunnallisesti?

Ensikertalaiskiintiöt asetettiin ensimmäiselle kierrokselle varoen, koska pelättiin, että lain mukainen ensikertalaisten koulutukseen pääsyn kohtuullisuus olisi voinut lopulta jäädä hallinto-oikeuden punnittavaksi. Ensikertalaiskiintiöitä on sittemmin hiukan nostettu, kun on huomattu, että käytännössä valtaosa valituista on jo ensikertalaisia. Nyt käytössä olevat ensikertalaiskiintiöt ovat vaikuttaneet lähinnä osalla hakupainealoja eli kasvatustieteissä, psykologiassa ja hammaslääketieteessä, ja näiden lisäksi myös taloustieteissä, logopediassa ja sosiaalityössä.

Todistusvalintojen käyttöön otossa tulisi mahdollistaa todistusvalintakiintiön varaaminen ainoastaan ensikertalaisille (vaatii lakimuutoksen). Tämä tukisi kaikin puolin valintauudistusten tavoitteita: erinomaisilla/hyvillä yo-arvosanoilla hakevat voisivat valita opiskelupaikkansa yo-menestyksensä turvin vain kerran ja sen jälkeen toista tutkintoa suorittamaan hakiessaan tai alaa vaihtaessaan hyödyntäisivät muita valintaväyliä tai valintakoekiintiötä. Turun yliopistossa on valmius todistusvalinnan paikkojen varaamiseen pelkästään ensikertalaisille, jos laki sen mahdollistaa.

Yliopisto on tunnistanut erityiseksi haasteeksi naispuolisten opiskelijoiden saamisen tekniikan ja kovien luonnontieteiden koulutukseen sekä miespuolisten opiskelijoiden vähäisen määrän opettajankoulutuksessa. Todistusperustaisen valinnan lisääminen voi vaikuttaa joillakin aloilla, esimerkiksi lääketieteessä, naisten osuutta lisäävästi.

Kauppatieteellisen alan yhteisvalinnassa on aiempina vuosina mietitty, miten alalle saataisiin enemmän naisopiskelijoita, ja tähän on yritetty vaikuttaa huomioimalla matematiikan arvosanoja valintaperusteissa aikaisempaa pienemmällä painotuksella. Turun yliopiston kauppatieteellisen alan hakukohteiden osalta sukupuolijakauma on nykyisin tasainen.

### B) TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN JA KORKEA-ASTEEN KOULUTUKSEN VÄLISEN YHTEISTYÖN LISÄÄMINEN

3. Mitä uusia yhteistyökäytäntöjä korkeakoululla on toisen asteen kanssa? Valmisteleeke korkeakoulu uusia

yhteistyömalleja toisen asteen kanssa?

Yliopistolla on useiden alueen kuntien kanssa puitesopimukset, joiden pohjalta sovitaan konkreettisesta yhteistyöstä lukioiden kanssa. Yhteistyö on kaksisuuntaista: lukiolaiset voivat osallistua yliopistolla järjestettäviin kursseihin ja työpajoihin, ja toisaalta yliopiston opettajat ja opiskelijat käyvät lukioissa. Lukiolaisille järjestetään myös kesäkouluja. Kurssien suorituksia voi hyödyntää jos tulee valituksi yliopistoon, ja muutamassa lukiossa on myös erityinen "tiedelinja", jonka määrättyjen kurssien suorittaminen toimii samalla opiskelijavalintana. Yhteistyötä on perinteisesti eniten luonnontieteissä ja tekniikassa, mutta se on laajenemassa myös muille koulutusaloille. Lukioyhteistyötä hyödynnetään myös luonnontieteiden aineenopettajakoulutuksessa: Tiedekeskus Tuorlan koordinoimilla lukiokursseilla toimivat opettajina aineenopettajiksi opiskelevat, jotka saavat tutkintoon sisällytettävien opintopisteiden lisäksi arvokasta opetuskokemusta.

Lukioyhteistyölle on erityinen tarve siirryttäessä todistusvalintaan: nuorten on saatava nykyistä monipuolisempaa tietoa sekä eri alojen opiskelusta ja sen luonteesta että aloilta valmistuvien uravaihtoehtoista. Tässä tarkoituksessa yliopisto on viime vuosina vahvistanut hakijaohjaustaan. Yliopisto järjestää perinteisesti lukiolaisille ja heidän opoilleen syksyisin koulutustarjontaan ja opiskelijavalintoihin liittyvän abi-päivän, ja keväisin ammattikoulujen ja lukioiden kakkosille yliopisto-opiskeluun keskittyvän ns. Kakkosten päivän. Lisäksi opiskelijälähteiläät kiertävät lukioissa kertomassa yliopiston koulutustarjonnasta ja yliopisto-opiskelusta.

Yhteistyölukioiden kanssa ollaan standardoimassa vierailupassia, jossa yliopiston luentotarjonnasta kerätään lukiolaisten tutustuttavaksi eri koulutusaloilta ns. "maistiaisluentoja". Näitä luentoja lukiolaiset voivat käydä seuraamassa omaan tahtiin ja tietyn määrän seurattuaan he laativat raportin opinto-ohjaajalleen kurssimerkinnän saamiseksi.

### **C) DIGITAALISET OPPIMISYMPÄRISTÖT, VERKKO-OPETUS-TARJONTA JA DIGITAALINEN KOULUTUSYHTEISTYÖ JA DIGIPEDAGOGINEN OSAAMINEN**

4. Onko korkeakoulu käynnistänyt uusia, edellisellä kierroksella raportoimattomia digitaalisten oppimisympäristöjen, korkeakoulujen yhteisen tai vastavuoroisesti järjestetyn opintotarjonnan, yhteisen oppimateriaalituotannon, digipedagogisen osaamisen arvioinnin ja kehittämisen tai avoimen opintotarjonnan kehittämishankkeita?

5. Mitä mahdollisuuksia korkeakoulu on tunnistanut yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi digitaalisessa opetuksessa?

Yliopistolle valmistui huhtikuussa 2017 Opetuksen ja oppimisen digitalisaation strateginen ohjelma, joka jatkaa edellisten vuosien aikana toteutettua opetustilojen esitystekniikan uudistamisprojektia. Ohjelma sisältää lukuisia toimenpide-ehdotuksia ja sen toteuttaminen käynnistyi syyslukukaudella 2017.

Yliopisto koordinoi usean yliopiston yhteistä valtakunnallista kärkihanketta "Korkeakoulujen henkilöstön pedagogisen ja digitaalisen opetus- ja ohjausosaamisen vahvistaminen", jossa tuotetaan monipuolista verkkomateriaalia ja testataan erilaisia tukimalleja opettajien digipedagogisten taitojen kehittämiseksi. Kärkihankkeen puitteissa kehitetään Turun yliopistossa englanninkielistä UNIPS-oppimisympäristöä (University pedagogical support), joka on suunnattu yliopiston opetushenkilökunnalle ja tohtorikoulutettaville

tukemaan heidän pedagogista kehittymistään monipuolisesti. Lisäksi kärkihankkeen yhdessä osahankkeessa testataan opettajille annettavaa digipedagogista lähitukea, joka räätälöidään opettajan toiveiden mukaisesti tukemaan hänen itsensä tai hänen yksikkönsä kehittämistarpeita. Toinen Turun yliopiston koordinoima kärkihanke koskee kauppakorkeakoulujen yhteistä liiketoimintaosaamisen verkko-opetuskokonaisuutta. Liiketoimintaosaamisen kokonaisuudessa rakennetaan sivuaineopiskelijoille liiketalousosaamisen valtakunnallista sivuainekokonaisuutta, joka voidaan suorittaa kokonaan verkossa.

Yliopisto toteuttaa työssä olevien opettajien erikoistumiskoulutusta Oppiminen ja opettaminen digitaalisissa ympäristöissä.

Opiskelijoiden elämäntilanteet ovat keskenään erilaisia, ja tarve opintojen joustavalle suorittamiselle siten ilmeinen. Esimerkiksi perheelliset opiskelijat eivät välttämättä pääse kontaktiopetukseen tai tentteihin määrättyinä aikoina, mikä voi muodostua esteeksi opintojen etenemiselle. Opetuksen digitalisaatio ja esimerkiksi siirtyminen sähköisiin tentteihin (Turun yliopistossa vuonna 2017 jo puolet yliopiston noin 50 000 kirjallisesta tentistä tehtiin sähköisinä) tarjoaa ajasta ja osin paikastakin riippumattomia mahdollisuuksia.

Yliopisto kannattaa siirtymistä valtakunnallisen yhteiskäytön mahdollistaviin sähköisiin tenttitiloihin. Näin opiskelijoilla on mahdollisuus tarpeen vaatiessa suorittaa oman yliopiston tenttejä toisella paikkakunnalla sen yliopiston tarjoamassa sähköisessä tenttitilassa.

Yliopiston sähköisissä tenttitiloissa on esteettömiä suorituspaikkoja. Suunnittelun alla on lisäksi erillinen esteetön tenttitila niille opiskelijoille, jotka tarvitsevat täydellisen keskittymisrauhan tentin tekemistä varten.

Yliopiston kirjastosta on mahdollisuus lainata käyttöönsä tietoteknisiä välineitä, mikäli opiskelijalla ei itsellään ole käytössään esimerkiksi tietokonetta.

Ehdotus, että lukiolle tulee velvoite järjestää osa opetuksesta yhdessä korkeakoulujen kanssa, sisältää yhdenvertaisuuden näkökulmasta uhkia: miten tätä voidaan toteuttaa paikkakunnilla, joilla ei ole korkeakouluyksiköitä. Verkko-opetus, esimerkiksi organisoituna yhdessä avoimen yliopisto-opetuksen kanssa, tarjoaa mahdollisuudet (ja on edellytys) yhteistyöhön myös niille lukiolle, jotka eivät sijaitse korkeakoulupaikkakunnilla.

## D) OPINTOJEN YMPÄRIVUOTISTAMINEN

6. Miten korkeakoulu huolehtii ympärivuotisesta opintotarjonnasta siten, että opiskelija voi suorittaa opintoja joustavasti esimerkiksi kesäopintoina? Kuinka laajasti järjestätte eri aloilla tutkinto-opiskelijoille ajan ja paikan suhteen joustavia opintoja, esimerkiksi verkko-opintoja ja intensiivikursseja?

Kesäopintotarjonnasta tiedotetaan kokoavasti yliopiston verkkosivuilla. Lisäksi avoimen yliopiston kesäaikainen kurssitarjonta on maksutta tutkinto-opiskelijoiden hyödynnettävissä. Suoritusmuotojen joustavuutta on parantanut myös sähköisen tenttimisen merkittävä lisääntyminen: kesätentit on vuodesta 2015 suoritettu yliopistossa ensisijaisesti sähköisinä. Opinnäytetöiden tekijöiden mahdollisuudesta ohjaukseen myös kesäaikana huolehditaan.

## E) MUUTA

7. Mitä muita toimenpiteitä on meneillään tai harkitaan työelämään siirtymisen nopeuttamiseksi?

8. Millaisia toimenpiteitä on meneillään aiempien opintojen tai muutoin hankitun osaamisen tunnustamisen parantamiseksi?

Turun yliopisto seuraa systemaattisesti opintojen etenemistä, ja vuoden 2017 osalta opintojen läpäisyssä (kaksiportaiset tutkinnot tavoiteaika + neljä läsnäololukukautta) on päästy 78,3 prosenttiin (2016: 73,0 %). Läpäisyssä on huomattavia eroja koulutusalojen välillä (lääketiede 96,9 % - luonnontieteet 64,6 %), mutta kehitys työelämään siirtymisen nopeuttamisessa on ollut merkittävä.

Lukuvuosien 2018 - 2020 opetussuunnitelmatyön yhtenä painopisteenä on ollut opiskelijoiden ensimmäisen vuoden opiskelutaitojen tukeminen sekä työelämätaitojen näkyväksi tekeminen. Kaikkien koulutusalojen tulee sisällyttää opiskelutaitojen tukeminen yhteen ensimmäisen vuoden, mielellään syyslukukauden, opintojaksoon. Opetusta antavissa yksiköissä on kehitettävä myös opiskelijoiden ohjausta kokonaisuudessaan (Rehtorin päätös 2017). Opettajatuutorin tai vastaavan henkilön tehtävänä on varmistaa, että opiskelijan opinnot etenevät, ja mikäli opiskelijalla on esteitä opiskelussaan, auttaa häntä eteenpäin ja tukea. Ohjauksessa on myös kiinnitettävä huomiota opiskelijoiden opiskelukykyyn ja hyvinvointiin.

Tavoitteena on sisällyttää työelämävalmiuksien osio kaikkiin tutkintoihin. Tiedekuntatasoiset neuvottelukunnat ovat tarjonneet monipuolisesti asiantuntemustaan eri vaihtoehtoja sisällyttää näitä valmiuksia opintoihin. Yleisimpiä ovat toistaiseksi olleet harjoittelu ja erilaiset projektikurssit. Uutena kokeiluna on lähdetty kehittämään Job Shadowing -konseptia ensisijaisesti ns. generalistialojen opiskelijoille (digitalisuutta hyödyntävä Generalistit osaa -hanke). Kansainvälisille opiskelijoille on kehitetty Find your career -interaktiivinen verkkovalmennus, jonka tarkoitus on parantaa heidän työnhakuvalmiuksiaan.

Opetussuunnitelmatyön yhteydessä on kiinnitetty myös erityistä huomiota yrittäjyysopintoihin ja -osaamiseen. Jokin yrittäjyyteen ja yrittäjämäiseen toimintaan liittyvä jakso on liitettävissä yliopistossa lukuvuosien 2018-2020 opetussuunnitelmaan kaikilla aloilla.

Yliopisto on lisäämässä merkittävästi opiskelijan mahdollisuutta korvata opintoja aiemmilla, toisen tutkinnon opinnoilla: uuden opintojohtosäännön/tutkintosäännön mukaan opiskelijan on mahdollista korvata tutkinnostaan enintään neljäsosa toisessa samantasoisessa tutkinnossa jo kiinni olevilla opinnoilla.

Yliopistossa on myös kehitteillä sähköinen työkalu, jolla aikaisemmin hankittujen opintojen ja osaamisen hyväksilukeminen ja korvaaminen tulevat nopeammin prosessiin ja hyväksyntään. Työn opinnollistaminen on yksi kehittämiskohteista.